

Granskningsrapport

Datum 2018-04-04

Dnr: 2018/KS 0004

Förskolan Sofieberg

Huvudman: Tyresö kommun

Förskolechef: Elizabeth Lundberg

Kvalitetsgranskningen genomfördes: 15 januari 2018 – 4 april 2018

Kvalitetsgranskningen genomförd av:

Annika Johansson

kvalitetscontroller

annika.johansson@tyreso.se

Brittmari Dannelöv

kvalitetscontroller

brittmari.dannelov@tyreso.se

Granskningsrapporten godkänns och överlämnas till barn- och utbildningsförvaltningen för eventuella åtgärder med anledning av granskningen.

Tyresö den 4 april 2018

Catrin Ullbrand

kvalitetschef

catrin.ullbrand@tyreso.se

tyresö kommun

Innehållsförteckning

	Sammanfattning förskolan Sofieberg	3
1	Bakgrund	4
2	Förskolans styrning.....	4
3	Syfte med granskningen	5
4	Metod.....	5
5	Senaste granskning och uppföljning.....	6
6	Verksamhetens förutsättningar.....	6
7	Säkerhet, hälsa och måltid.....	10
8	Normer och värden	11
9	Utveckling och lärande.....	13
10	Barns inflytande	19
11	Förskola och hem	19
12	Övergång och samverkan	20
13	Uppföljning, utvärdering och utveckling.....	20
14	Referenslista.....	24
	Bilaga 1.....	25

Sammanfattning förskolan Sofieberg

- Värdegrundsarbetet är väl förankrat på förskolan och genomsyrar verksamheten.
- Verksamhetens projektarbete bidrar till att barns utveckling och lärande stimuleras.
- Förskolechefens närvaro i verksamheten är inte tillräcklig för att leda arbetet med att säkerställa och utveckla kvaliteten i verksamheten.
- Förskolläraarnas särskilda uppdrag och ansvar behöver tydliggöras och stödjas för att säkerställa att arbetet sker i enlighet med målen i läroplanen.
- Förskolan behöver tydliggöra möjligheten för vårdnadshavare till alternativ omsorg vid stängning för APT.
- Förskolan behöver upprätta en plan för krishantering.
- Lär miljön inomhus på två av de äldre barnens avdelningar behöver utvecklas.
- Barns möjligheter till att få ta ansvar för inomhusmiljön på de äldre barnens avdelningar behöver förbättras.
- Det enskilda barnets utveckling och lärande utifrån vad verksamheten erbjuder behöver lyftas fram i utvecklingssamtalet.
- Förskolan behöver säkerställa att arbetet med barn i behov av särskilt stöd sker med tillräckliga anpassningar.
- Registerutdrag saknas för tre pedagoger.
- Förskolans systematiska kvalitetsarbete behöver utvecklas för att säkerställa att delarna bildar en helhet och är känt av alla pedagoger.

Kvalitetsnivåer vid granskning är visualiserade genom färgsättning:	
	Grön innebär en stark sida hos verksamheten och kan utgöra ett gott exempel för andra.
	Ljusgrön innebär att verksamheten till stora delar håller god kvalitet.
	Gul innebär att verksamheten har områden som kan utvecklas.
	Röd innebär att verksamheten uppvisar risker eller brister som behöver åtgärdas.

1 Bakgrund

Kommunen har tillsynsansvar enligt skollagen 26 kap. 4 § för fristående förskolor vars huvudman kommunen har godkänt enligt skollagen 2 kap. 5 §. Kommunstyrelsen i Tyresö kommun beslutar årligen om en granskningsplan för fristående och kommunal verksamhet. Enligt granskningsplanen ska såväl de fristående som de kommunala förskolorna i Tyresö kommun granskas (tillsyn när det gäller fristående förskolor) vart tredje år. Uppföljning av verksamheterna genomförs minst en gång mellan granskningarna. Tillsyn och kvalitetsgranskning utförs av kvalitetsenheten, som ingår i kommunstyrelseförvaltningen.

2 Förskolans styrning

2.1 Styrdokument

2.1.1 Nationella styrdokument

Skollagen innehåller bestämmelser om skolväsendet där förskolan ingår som en skolform.

Diskrimineringslagen innehåller bestämmelser om barns rätt till en trygg och stimulerande miljö fri från diskriminering.

Språklagen anger svenskans och andra språks ställning och användning i det svenska samhället.

Läroplanen för förskolan anger inriktningen på förskolans arbete och därmed också den förväntade kvalitetsutvecklingen i förskolan.

Skolverkets allmänna råd:

- Förskolan, reviderad 2016
- Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet
- Måluppfyllelse i förskolan

2.1.2 Lokala styrdokument

Tyresö kommuns styrprocess 2.0

Tyresö kommuns kvalitetsledningsmodell för verksamhetsutveckling.

Nämndmål

Barn- och utbildningsnämnden har identifierat tre delmål som de kommunala förskolorna i Tyresö ska ha särskilt fokus på för att nå målet att Tyresö ska bli en av Sveriges bästa skolkommuner.

Målen är att öka trygghet, delaktighet och lärande.

Enhetsmål

Förskolan har inte skapat egna enhetsmål, däremot har man aktiviteter som är kopplade till nämndmålen.

2.2 Uppdraget

Enligt skollagens 1 kap. 8-9 §§ har alla barn i förskolan rätt till en likvärdig utbildning oavsett var i landet de bor eller i vilken förskola de går.

Diskrimineringslagen anger att förskolan skriftligen ska dokumentera sina aktiva åtgärder för att motverka diskriminering. Barnen ska vara delaktiga i arbetet med de aktiva åtgärderna. Förskolan ska också verka för lika rättigheter och möjligheter inom alla de sju diskrimineringsgrunderna.

Språklagen syftar till att värna om det svenska språket och den språkliga mångfalden i förskolan samt det enskilda barnets tillgång till sitt modersmål.

Förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande. Verksamheten ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar. Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetsyn på barnet och barnens behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. I samarbete med hemmen ska barnens utveckling till ansvarsökännande människor och samhällsmedlemmar främjas.
Lpfö 98, reviderad 2016.

3 Syfte med granskningen

Syftet med kvalitetsgranskningen är att ge en nulägesbeskrivning av hur förskolan Sofieberg arbetar för att uppnå målen för verksamheten utifrån nationella mål och krav som anges i styrdokument.

4 Metod

Beskrivning av verksamheten utgår från kriterierna i en bedömningsmatris. Kriterierna inom respektive område återfinns i textrutor under vissa av rapportens rubriker. Både beskrivning och bedömning baserar sig på:

- dokumentgranskning, se referenslista i slutet av rapporten
- observationer av verksamheten
- intervjuer med förskolechef, förskollärare och/eller avdelningsansvariga pedagoger
- analys av enkät till pedagoger
- analys av enkät till vårdnadshavare.

Förskolechefen har haft möjlighet att faktagranska innehållet i rapporten.

Granskningsrapporten lämnas över till barn- och utbildningsförvaltningen, som avgör om åtgärder behöver vidtas. Rapporten presenteras för barn- och utbildningsnämnden och därefter publiceras den på www.tyreso.se.

5 Senaste granskning och uppföljning

Senaste granskning av förskolan Sofieberg genomfördes hösten 2013. Starka sidor hos verksamheten var barns och pedagogernas förhållningssätt mot varandra som präglades av ömsesidig respekt. I granskningen identifierades några områden att utveckla. Det rörde sig om barnsäkerheten, pedagogisk dokumentationen, det systematiska kvalitetsarbetet och planen mot diskriminering- och kränkande behandling. Brister som konstaterades var avsaknaden av tre registerutdrag.

Granskningen för förskolan Sofieberg följdes upp hösten 2014. I den konstaterades att bristen gällande de tre registerutdragen var åtgärdad. På de uppgifter som lämnades av den biträdande förskolechefen gjordes bedömningen att förskolan Sofieberg hade vidtagit åtgärder för barnsäkerheten, pedagogiska dokumentationen och det systematiska kvalitetsarbetet.

Utvecklingsområdet att revidera planen mot diskriminering och kränkande behandling kvarstod delvis.

6 Verksamhetens förutsättningar

Här beskrivs de förutsättningar som verksamheten har i förhållande till förskolans uppdrag enligt gällande styrdokument.

6.1 Förskolans organisation

Den kommunala förskolan Sofieberg ingår tillsammans med förskolan Fornudden i resultatenheten Trollbäckens förskolor. På förskolan finns sex avdelningar med totalt 88 inskrivna barn.

Avdelningar	Ålder	Antal barn	Antal pedagoger	Andel förskollärare
Fjärilen	1-3	15	3	1 årsarbetare
Myggan	1-3	10	2	1 årsarbetare
Nyckelpigan	1-3	15	3	1 årsarbetare
Flugan	3-5	17	3	1,50 årsarbetare
Getingen	4-5	10	2	0
Trollsländan	3-6	21	3	1 årsarbetare
Summa		88	16	5,50

Resurser

På förskolan arbetar 16 pedagoger (15 årsarbetare) varav 6 är förskollärare (5,50 årsarbetare). Alla förskollärare har förskollärarlegitimation. Samtliga barnskötare utom en är utbildade.

Förskolechefen har till sin hjälp en administratör tio timmar i veckan. I administratörens arbetsuppgifter ingår att registrera och arkivera personalhandlingar, vara behjälplig vid vikarieanskaffning samt stötta förskolechefen i budgetarbetet. Administratören har sitt kontor på Sofiebergs skola. En vaktmästare arbetar på förskolan åtta timmar varannan vecka.

Nyckeltal

Nedan redovisas förskolans nyckeltal vid tillfället för granskningen.

Statistik	Förskolan Sofieberg februari månad 2018. Antal barn: 88.
Antal barn per årsarbetare.	5,9
Antal barn per årsarbetande legitimerad förskollärare.	16
Andel % årsarbetare med förskollärlägitimation.	36

Huvudman

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

2 kap 8 § skollagen (2010:800)

Tyresö kommun är huvudman för förskolan Sofieberg.

Förskolechef

Det pedagogiska arbetet vid en förskoleenhet ska enligt skollagen ledas och samordnas av en förskolechef som särskilt ska verka för att utbildningen utvecklas. 2 kap. 9 § skollagen

Som förskolechef får bara den anställas som genom utbildning och erfarenhet har pedagogisk insikt.

2 kap.11 § skollagen

Huvudmannen ska ge förskolechefen och övrig personal vid förskoleenheterna förutsättningar, så att utbildningen i förskolan är likvärdig och av hög kvalitet. I arbetet med att skapa nödvändiga förutsättningar ingår bland annat att förse förskoleenheterna med nödvändiga materiella och personalmässiga resurser. (Bedömningsunderlag förskola 1.1, Skolinspektionen).

Ett aktivt och nära ledarskap skapar goda förutsättningar för att utveckla verksamheten mot de nationella målen. Förskolechefens kunskaper om det dagliga arbetet är viktigt för att kunna kommunicera med medarbetarna kring mål och visioner för verksamheten, fånga upp sådant som behöver utvecklas och föra en dialog om lärandemiljön.

(Skolverkets allmänna råd för förskolan)

Huvudmannen har anställt en förskolechef som är utbildad lärare mot yngre åldrar. Förskolechefen genomgår just nu den statliga rektorsutbildningen. Hon tillträdde sin nuvarande befattning januari 2016. Tidigare var hon anställd som biträdande förskolechef från hösten 2013 inom samma enhet. Förutom enhetens nuvarande förskolor tillhörde också förskolan Kumla enheten. Vid tillfället för kvalitetsgranskningen arbetar förskolechefen 50 procent sedan maj 2017, på grund av sjukfrånvaro.

I sitt ledarskap vill hon skapa en likvärdighet mellan enhetens förskolor. Allas delaktighet och tydliga dokument för verksamheten är saker hon lyfter fram. Flera av grunddokumenten har utarbetats tillsammans med pedagogerna.

Förskolechefen har skapat nätverksgrupper mellan enhetens förskolor för att skapa en Vi-känsla inom enheten och bidra till ett kollegialt lärande. Nätverksgrupperna är en pedagogisk utvecklingsgrupp och flera projektgrupper. Den pedagogiska utvecklingsgruppen som består av förskolechefen och förskollärarna tar upp pedagogiska utvecklingsfrågor och vad man vill med enhetens förskolor. Projektgrupperna består av pedagoger från båda förskolorna och har fokus på projektarbetet.

En utvecklingssamtalsmall har tagits fram och just nu arbetar man med att ta fram ett miljödokument. Dokumentet ska beskriva vilket material som barnen ska ha tillgång till på förskolan.

Förskolechefen berättade att hon alltid försöker vara nåbar för pedagogerna via e-post eller telefon. Hon skickar ut ett 3-veckors schema till pedagogerna och fördelar sin tid mellan enhetens två förskolor.

Förskolechefens möjlighet att driva det pedagogiska ledarskapet fullt ut försvåras av hennes frånvaro. Det påverkar också ansvaret och möjligheten att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp, utvärdera och utveckla verksamheten. Huvudmannen har inte förstärkt det pedagogiska ledarskapet i verksamheten under förskolechefens frånvaro.

Förskolläraren

Förskolläraren har enligt läroplanen ett särskilt och övergripande ansvar för kvaliteten i verksamheten och att den kontinuerligt utvecklas. I ansvaret ingår att tillsammans med övriga pedagoger i arbetslaget arbeta för att ge barnens förutsättningar att utvecklas i riktning mot läroplanens strävansmål (Läroplan för förskolan, reviderad 2016). Enligt skollagens första kapitel är undervisning målstyrda processer som under ledning av legitimerade förskollärare syftar till utveckling och lärande.

Förskollärarna berättade i intervjun att de vill utmanas i sin profession. De ingår i en pedagogisk utvecklingsgrupp. Det råder en osäkerhet i vilket uppdrag utvecklingsgruppen har.

Förskollärarna efterfrågade gemensamma dokument som underlättar arbetet. Enligt förskollärarna är miljödokumentet det arbete som förankrats bäst ute i verksamheten. Vid kvalitetsgranskningen var det svårt att förstå vilka dokument som pedagogerna och förskolechefen omnämnde då flera av dokumenten inte hade en tydlig rubrik och datering.

Någon inplanerad tid för egen reflektion finns inte ännu.

Arbetslaget

Vid våra observationer såg vi att avdelningarna samarbetar med varandra vid pedagogers frånvaro genom att låna ut pedagoger. På en av avdelningarna påverkade personalfrånvaron barnens och pedagogernas arbetsro. I enkätresultatet från vårdnadshavarna anser 25 av de 58 svaranden att de upplever att förskolan har problem med vikarier och personalomsättning.

Vardagsrutinerna och den planerade verksamheten är väl fungerande. Vi såg också att det finns en struktur för att skapa mindre grupper vid aktiviteter.

6.2 Öppettider – tillgänglighet utifrån föräldrars behov

Förskolans öppettider är 06:30-17:30. Vid APT (arbetsplatsträff) en gång i månaden stänger förskolan klockan 16:00. Pedagogerna har fyra planeringsdagar per år och verksamheten har stängt fyra veckor under sommaren. Förskolan erbjuder alternativ omsorg då verksamheten har stängt vid planeringsdagar och under sommarstängningen. Erbjudande om alternativ omsorg vid arbetsplatsträffar (APT) framgår inte i informationen till vårdnadshavarna.

6.3 Bedömning

Förskolechefens närvaro i verksamheten är inte tillräcklig för att leda arbetet med att säkerställa och utveckla kvaliteten i verksamheten.

Förskollärarnas särskilda uppdrag och ansvar behöver tydliggöras och stödjas för att säkerställa att arbetet sker i enlighet med målen i läroplanen.

Förskolan behöver tydliggöra möjligheten för vårdnadshavare till alternativ omsorg vid stängning för APT.

7 Säkerhet, hälsa och måltid

Huvudmannen och förskolechefen bör se till att förskolans lokaler och utemiljöer är utvecklande, hälsosamma, och säkra samt att det finns fungerande rutiner för att säkerställa en hälsosam och säker miljö för alla barn, samt se till att det i förskolan serveras varierade och näringsriktiga måltider jämt fördelade under dagen.

Skolverkets allmänna råd

Om det vid granskningsbesöken framkommer allvarliga risker eller brister i barnsäkerheten rapporterar kvalitetsenheten detta snarast till förskolechefen för omedelbara åtgärder och till barn- och utbildningsförvaltningen för kännedom.

Enligt förskolechefen finns rutiner för anmälningsplikt vid misstanke om barn som far illa och information till pedagoger om tystnadsplikten på förskolan.

Registerutdrag saknas för tre pedagoger.

Fortbildning i brandsäkerhet, hjärt- och lungräddning genomförs regelbundet. Barnskyddsround genomfördes senast 2016-09-13. I checklisten för barnskyddsround saknas dokumentation av vem som ansvarar för åtgärden och när den åtgärdats. På förskolan saknas en plan för krishantering. Planens syfte är att vara ett stöd i hur pedagogerna ska agera vid olika händelser¹.

Pedagogernas möjlighet till uppsikt över barnen i de olika rummen varierar på grund av lokalernas utformning. De berättade att de vid ensamarbete stänger vissa rum för att få en bra överblick. Möjligheter till vila och avskildhet finns. Två av de yngre avdelningarnas barn sover ute i vagnar under ett skyddstak. Pedagogerna har uppsikt över vagnarna genom de angränsande fönstren.

Måltiderna ska enligt Livsmedelsverket ge barnen goda matvanor i en trivsamt miljö som ger goda möjligheter till lärande.²Lunchen tillagas på Sofiebergsskolan och transporteras i kantiner till förskolan. På förskolan arbetar en utbildad vikarie i köket mellan 09:30-14:30. Hon berättade att frukost, mellanmål och frukt beställs från skolköket. Hon får hjälp med beställningar och övrigt pappersarbete av skolans kökspersonal.

---

¹ Krisplan Skolverket - <https://www.skolverket.se/skolutveckling/miljo-och-halsa/sakerhet-i-skolan/kriser-1.201707>

² Bra måltider i förskolan. Livsmedelsverket 2016.

Maten som serveras är varierad och flera olika grönsaker förekommer. Allergikost eller vegetarisk kost serveras till de barn som har behov av det. Miljön vid måltidssituationerna är lugn och barnen uppmuntras till stor del i att vara självständiga samt att talutrymme ges. Vi observerar att de yngre barnen instrueras och uppmuntras till att prova själva. De äldre barnen har ingen del i att duka fram eller presentera maten för de andra barnen. Detta sköts enbart av pedagogerna när barnen är ute eller under samlingen innan maten.

7.1 Bedömning

Förskolan behöver upprätta en plan för krishantering.

Registerutdrag saknas för tre pedagoger.

8 Normer och värden

Förskolans värdegrundsuppdrag anges i skollagen och förskolans läroplan. I läroplanen framgår det att förskolan aktivt och medvetet ska påverka och stimulera barnen att utveckla förståelse för vårt samhälles gemensamma demokratiska värderingar och efter hand omfatta dem.

Bedömningskriterium:

Det finns ett gott förhållningssätt och bemötande som ger ett arbetsklimat som bidrar till att skapa lugn och trygghet som gynnar barnens lärande.

Vi observerade att pedagogernas förhållningssätt och bemötande till barnen skapar goda förutsättningar för trygghet och lärande. Förskolan och pedagogerna har på de flesta avdelningarna skapat förutsättningar för att barns arbetsklimat ska främja deras lärande och trygghet. Pedagogerna har ett förhållningssätt där barn ges tid, tillfrågas och blir lyssnade på. Barnen får också aktivt medverka i att lösa olika problemsituationer som uppstår. Pedagogerna visar en stor förståelse för barns behov.

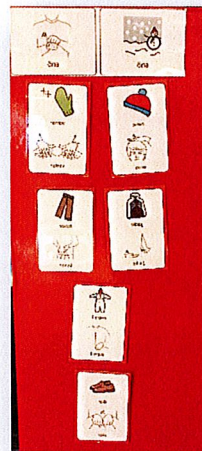
Bedömningskriterium:

Pedagogerna är goda förebilder och ger barnen förhandsinformation om kommande aktiviteter. Detta bidrar till att skapa lugn och trygghet.

Barnen är trygga i miljön och känner till rutinerna för dagen vilket skapar en stor trygghet, speciellt på de yngre barnens avdelningar. Barnen delas in i mindre grupper vid övergångar och i projektarbetet.

Vi observerade att barnen fick förhandsinformation. Vid en samling på morgonen lyftes påklädningssituationen där barns kunskaper och erfarenheter diskuterades utifrån rådande väderlek.

Barnen blev delaktiga i diskussionen om vad man behövde ha på sig vid utevistelsen. Kommunikationen förstärktes genom användandet av TAKK-tecken³.

Användandet av TAKK-tecken och bilder ger barnen fler möjligheter till att ta till sig den information som ges.

Barns delaktighet i kommunikationen förstärks när den sker på flera olika sätt.

Bedömningskriterium:

Pedagogerna använder medvetna metoder och rutiner i arbetet med värdegrunden.

Förskolan använder sig av olika metoder och rutiner i sitt värdegrundsarbete och vi ser att värdegrundsarbetet är väl förankrat på förskolan. Förskolans tema för 2017/2018 är utifrån barn- och utbildningsförvaltningens värdegrundsdokument ”En förskola och skola för var och en 2.0”.

Avdelningarna har kopplat projekten till dokumentet och synliggjort dessa i verksamheten.

Kompisböckerna⁴ och Rädda barnens handbok Stopp! Min kropp!⁵ är exempel på metoder som avdelningarna använder sig av i värdegrundsarbetet. Kompisböckerna är olika sagor som bygger på barnkonventionens olika artiklar om mänskliga rättigheter. Stopp! Min kropp! är en handbok utgiven av Rädda barnen och handlar om hur man kan prata med barn om kroppen och att sätta gränser.

Pedagogerna har genomgått en fortbildning om Stopp! Min kropp!

8.1 Bedömning

Värdegrundsarbetet är väl förankrat på förskolan och genomsyrar verksamheten.

³ TAKK-tecken - tecken som alternativ och kompletterande kommunikation

⁴ Kompisböckerna - Berättelser kopplade till en artikel ur Barnkonventionen som blir belyst ur ett barnperspektiv.

⁵ Stopp! Min kropp! – Handbok från Rädda barnen med tips och råd om hur man kan prata med barn om att sätta gränser.

9 Utveckling och lärande

I läroplanen anges att förskolan ska erbjuda barnen en god pedagogisk verksamhet, där omsorg, fostran och lärande bildar en helhet samt att miljön ska vara öppen, innehållsrik och inbjudande. Verksamheten ska främja leken, kreativiteten och det lustfyllda lärandet samt ta tillvara och stärka barnets intresse för att lära och att erövra nya erfarenheter, kunskaper och färdigheter. (Skolverkets allmänna råd).

Inomhusmiljön:

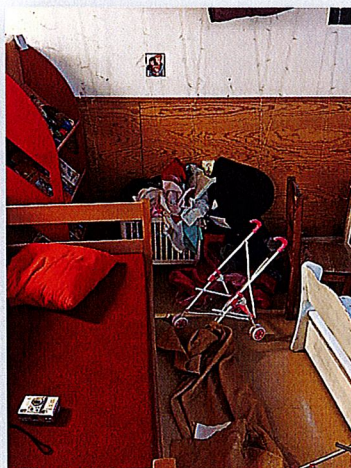
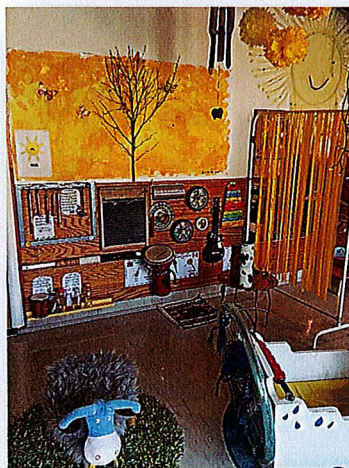
Bedömningskriterier:

Inomhusmiljön stimulerar barns leklust och inspirerar till ett utforskande och temainriktat arbetssätt. Barnen har tillgång till ett varierat och formbart material som stimulerar till både lek och lärande inom läroplanens olika målområden. Barn tar eget ansvar för miljön.

Enhetens två förskolor håller på att utforma ett miljödokument. Hittills består dokumentet av en lista som anger vilket material som ska finnas i specifika hörnor. Det pågår ett arbete med att utforma en hörna med material för att utforska ljusbordets möjligheter.

Inomhusmiljön på de flesta avdelningarna stimulerar och inspirerar barnen till att kunna utforska i leken. En av de yngre barnens avdelningar har en inspirerande estetisk miljö med kopplingar till barnens tidigare erfarenheter inom läroplanens olika områden och projekt. Här såg vi också ett tillåtande och uppmuntrande klimat till miljön där barns åsikter beaktas och tillgodoses.

Inomhusmiljön på två av tre avdelningar för de äldre barnen stimulerar inte till lek och utforskande. Hörnorna var stökiga och materialet var inte exponerat på ett inbjudande sätt vilket försvårar barns valmöjligheter till lek och lärande. Vi såg också hur barns möjligheter till att ta ansvar för inomhusmiljön inte förmedlades av pedagogerna.

Två olika exempel på hur inomhusmiljön bjuder in till lek och utforskande utifrån dess exponering. Barnens och pedagogernas förhållningssätt till inomhusmiljön får betydelse för hur barns lärande och leklust stimuleras.

Materialet i de olika hörnorna är varierat och tillgång till formbart och återbruksmaterial finns. Materialet är oftast inte sorterat. Tillgången till mindre bygg- och konstruktion, skapande och utforskande material finns genomgående på avdelningarna. Exempel på vad som saknades var bygg- och konstruktionsmaterial i form av stort byggskapande på de äldre barnens avdelningar.

Utomhusmiljön:

Bedömningskriterium:

Utomhusmiljön, både kring förskolan och i den kringliggande naturen, ses som förskolans pedagogiska rum och ger möjligheter till lek och lärande.

Förskolan ligger i ett villaområde i närheten av Sofiebergs skola med närhet till skog och strövområden. Vid våra besök var barnen ute varje dag.

Verksamhet:

Bedömningskriterium:

Det finns ett genomtänkt och sammanhängande temainriktat arbetssätt där barns lärande kan bli mångsidigt och där de kan få ta del av läroplanens olika målområden.

Projekten och de planerade aktiviteterna är förlagda till tisdag, onsdag och torsdag. Ledorden i barn- och utbildningsförvaltningens värdegrundsdokument ”Allt går, Alla gör skillnad, Alltid framåt och Alla ska med”, finns tydligt uppsatta på dokumentationsväggarna. Förskolan har också kopplat betydelsen av ledorden till den egna avdelningen.

En förskola för var och en 2.0 kopplas till olika projektarbeten. Här har projektet ”Musik och rörelse” och ”Vi känner och blir värsta bästa vänner” synliggjort sina pågående projektarbeten på avdelningen.

Bedömningskriterier:

Verksamhetens innehåll organiseras så att sammansättningen av barngrupperna skapar förutsättningar för att följa barn och deras lärande. En planerad och organiserad verksamhet är viktigt för att ge barnen uppmärksamhet och skapa en god lärmiljö.

Förskolans verksamhet är planerad och utförs med tydliga rutiner vilket skapar förutsättningar för barns fortsatta lärande. Vi ser också att pedagogerna på flera avdelningar är medvetna om vilket lärande de förmedlar till barnen i de olika aktiviteterna. Aktiviteter genomfördes i mindre grupper.

Bedömningskriterium:

Verksamhetens aktiviteter stimulerar till både lek och lärande inom läroplanens olika målområden. IKT⁶ integreras i verksamheten.

Avdelningarnas projektarbeten stimulerar till lek och lärande inom läroplanens olika områden. Flera avdelningar använder sig av fiktiva personer som lämnar brev till barnen. Breven innehåller olika uppdrag som barnen genomför för att hjälpa personen. Uppdragen är kopplade till läroplansområdena och bidrar till ett ökat kunnande på ett roligt sätt. Andra avdelningar utforskar vatten, djur och natur samt musik och rörelse.

De aktiviteter vi såg vid våra besök var kopplade till språk- och kommunikation, naturvetenskapliga experiment, teknik och skapande samt matematik. Några avdelningar använder sig av TAKK-tecken som en förstärkning i kommunikationen med barnen.

Den digitala lärmiljön utformas i stort sett utifrån hur pedagogerna vill använda den. Vid våra besök såg vi projektorer som enligt pedagogerna används för att se film och som ett pedagogiskt upplevelseverktyg. En av de yngre barnens avdelningar använde projektorn till att projicera upplevelser av djur till avslappningsmusik. Barns lek med en stor pappkartong, där kartongen var ett tåg, förstärktes av en projicerad filmad resa med ett tåg på räls. Bilder från leken lades upp på Instagram till vårdnadshavarna. Lärplattorna används till största delen av pedagogerna i dokumentationsarbetet.

---

⁶ IKT – Informations och kommunikationsteknik.

9.1 Dokumentation av barns lärande

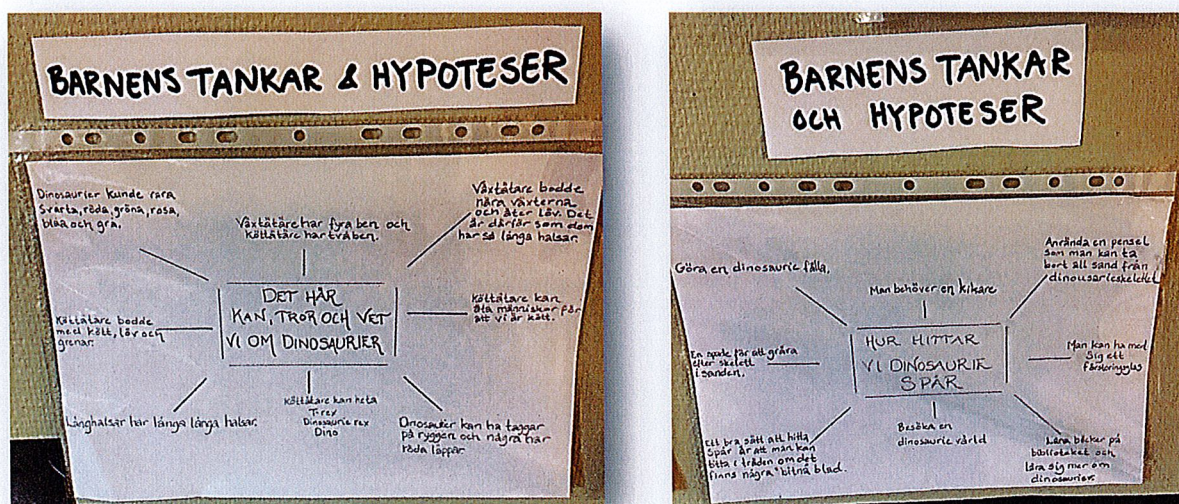
För att stödja och utmana barn i deras lärande behövs kunskap om varje barns erfarenheter, kunnande och delaktighet samt inflytande över och intresse för de olika målområdena. Det behövs också kunskap om hur barns utforskande, frågor, erfarenheter och engagemang tas tillvara i verksamheten, hur deras kunnande förändras samt när de upplever verksamheten som intressant, rolig och meningsfull. Läroplan för förskolan Lpfö 98, rev. 2016

Bedömningskriterier:

Barngruppens lärande och utveckling dokumenteras och följs upp. Barnen får reflektera över det egna lärande och görs delaktiga i dokumentationsarbetet.

Projektet dokumenteras på avdelningarnas dokumentationsväggar. Barns möjligheter till att ta del av den gemensamma dokumentationen försvåras då den sitter högt upp. Detta försvårar också barns möjligheter till en mötesplats där de tillsammans kan kommunicera upplevelser eller se på bilderna i projekten. Pedagogerna berättade att barnen är delaktiga i projekten och att de lyssnar in barnens tankar och åsikter för att gå vidare. Vi kan i en del projektdokumentationer se att pedagogerna reflekterar och analyserar aktiviteterna som genomförts. Barns delaktighet och reflektioner över lärandet i projekten finns sporadiskt.

I dokumentationen om pirater och dinosaurier har barns förkunskaper när projektet startade dokumenterats. Detta gör det möjligt för pedagogerna och barnen att se resultatet av det förändrade kunnandet som skett när projektet avslutas. Se bilder nedan.

Under våra besök har diskussioner om barns delaktighet i dokumentationsarbetet förts med pedagogerna. Vi noterar vid ett återkommande besök att pedagogerna på en av avdelningarna i dokumentation tydliggjort barns lärprocesser och lärstrategier på ett bättre sätt.

Bedömningskriterier:

Det enskilda barnets lärande och utveckling dokumenteras och följs upp. Barnet får reflektera över sitt eget lärande och görs delaktigt dokumentationsarbetet.

Det enskilda barnets lärande och utveckling följs upp under utvecklingssamtalet. Mallen för utvecklingssamtalet fylls i före samtalet och beskriver hur avdelningen arbetar med läroplanens olika områden. Syftet med mallen är att göra utvecklingssamtalen likvärdiga. I den ifyllda mallen som vi tar del av finns inga kommentarer om det enskilda barnets lärande. Vid intervjun med förskollärarna håller de med om att den inte blir personlig utan mer en berättelse av vad man gör eller ska göra på avdelningen. En del pedagoger har gjort dokumentation av det enskilda barnets lärande vid sidan av den ifyllda mallen.

Barns alster i olika former finns synligt i miljön och på en del avdelningar har barnens enskilda dokumentation synliggjorts. Vi ser att den enskilda dokumentationen oftast har kopplats till projektdokumentationen och ser lika ut för alla barnen.

En av avdelningarna filmar aktiviteter med barnen och återkopplar aktiviteten med barnen efteråt. Pedagogerna berättade att det är inspirerande och något de vill göra mer av men att kunskaperna och tiden inte alltid finns.

9.2 Barn i behov av särskilt stöd

Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd som deras speciella behov kräver. 8 kap. 9 § skollagen

På förskolan finns skriftliga rutiner för barn i behov av stöd. Det finns också mallar för pedagogisk kartläggning och handlingsplaner upprättas vid behov. Förskolan har handledning från autismcenter och av specialpedagog. På förskolan används olika metoder i arbetet med barn i behov av stöd. Förskolechefen berättade att miljön anpassas utifrån barnens behov.

Pedagogernas förhållningssätt och bemötande till barnen i behov av särskilt stöd visade på ett respektfullt förhållningssätt där barnen bjöds in och inkluderades i olika sammanhang.

Vi såg hur barn i behov av särskilt stöd påverkades av pedagogers frånvaro vid båda observationstillfällena på en av avdelningarna. Pedagogantalet anpassades inte utifrån det behov som fanns bland barnen. Detta påverkade också de övriga barnens tillgång till en lärande miljö.

Det enskilda barnets utveckling och lärande utifrån vad verksamheten erbjuder behöver lyftas fram i utvecklingssamtalet.

Förskolan behöver säkerställa att arbetet med barn i behov av särskilt stöd sker med tillräckliga anpassningar.

10 Barns inflytande

Bedömningskriterier:

Barnen görs delaktiga och har inflytande i planering av verksamheten, dess material, dokumentation och utformning av lärmiljön.

Barns tankar och åsikter respekteras i de kommunikationer vi ser mellan barn och pedagoger vid våra besök. På detta sätt kan barnen vara med och påverka sin situation på förskolan. Pedagogerna berättar att de observerar barnens intressen och skapar miljöer eller aktiviteter utifrån det. Barnen görs delaktiga och har inflytande i hur projekten framskrider, enligt pedagogerna.

Barns intressen verkar inte styra projekten utan mer vad pedagogerna har lagt upp för strategi om vad som ska utforskas. Detta kan begränsa möjligheten till ett lustfyllt lärande hos barnen. Barns intresse för att lära är mångsidigt och behöver tas tillvara för att de ska uppleva verksamheten som rolig.

På två av avdelningarna ser vi inte att barn uppmanas till att ta ansvar för sin miljö.

10.1 Bedömning

Barns möjligheter till att bli delaktiga i projektarbetets alla delar kan förbättras.

Barns möjligheter till att få ta ansvar för inomhusmiljön på två av de äldre barnens avdelningar behöver förbättras.

11 Förskola och hem

Bedömningskriterier:

Det finns fungerande former och rutiner för samarbete med hemmet. Föräldrar får information om förskolans mål och sätt att arbeta. Föräldrar har möjlighet till inflytande i förskolans verksamhet.

På förskolan finns fungerande former för samarbetet med hemmen. Information till vårdnadshavare tillhandahålls genom månadsbrev från avdelningarna och ett Instagramkonto. Där kan vi se att informationen som förmedlas till vårdnadshavarna innehåller aktiviteter som synliggör hur verksamheten bidrar till barns utforskande. Månadsbrevens struktur är enhetlig för enhetens båda

förskolor. Förskolechefen informerar vårdnadshavare via informationsbrev. Förskolan har inget föräldråd då för få vårdnadshavare visat intresse för det.

I hallarna finns olika former av information till vårdnadshavarna.

Vårdnadshavarna har erbjudits att lämna synpunkter på verksamheten genom kvalitetsenhetens webbenkät, som till vis del bygger på Skolinspektionens förskoleenkät till vårdnadshavarna (oktober 2017). Resultatsammanställningarna framgår i bilaga 1.

11.1 Inkomna synpunkter från medborgare (föräldrar)

Under det senaste året har tre synpunkter inkommit. Synpunkterna handlade om förskolans ventilation, väntetid för åtgärdat arbete på en felanmälan och låg bemanning på förskolan.

11.2 Bedömning

På förskolan finns fungerande former och rutiner för samverkan med vårdnadshavarna.

12 Övergång och samverkan

Bedömningskriterium:

Det finns tydliga rutiner för samarbetet kring övergång mellan förskola och mottagande förskoleklass.

Förskolan använder sig av Tyresö kommuns riktlinjer för övergång från förskola till förskoleklass.

13 Uppföljning, utvärdering och utveckling

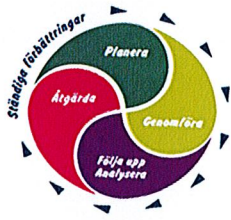
Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. 4 kap. 3 § skollagen.

Förskolans kvalitet ska kontinuerligt och systematiskt dokumenteras, följas upp, utvärderas och utvecklas. Läroplan för förskolan, Lpfö 98, rev 2016

Förskolechefen har ansvaret för förskolans kvalitet och har därvid, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att bland annat systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp, utvärdera och utveckla verksamheten. Skolverkets allmänna råd

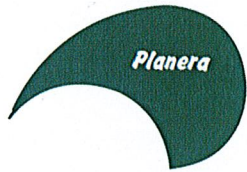
Bedömningskriterier:

Delarna i det systematiska kvalitetsarbetet bildar en helhet. Det går tydligt att se att resultaten från uppföljningar och utvärderingar används för att utveckla verksamheten. På förskolan finns en tydlig grundstruktur för det systematiska kvalitetsarbetet.

Det systematiska kvalitetsarbetet ska leda till förbättring och utveckling i verksamheten och kan beskrivas som ett kvalitetshjul. Arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på ständiga förbättringar och långsiktig utveckling.

Faserna i kvalitetsarbetet

Var är vi? Nulägesbeskrivning

Verksamhetens planering utgår ifrån vad som framkommit under fasen åtgärda/utveckla. Vad behöver förbättras eller utvecklas?

Ett årshjul för det pedagogiska året finns.

På förskolan finns dokument framtagna för det systematiska kvalitetsarbetet. Dessa dokument är dels en årsdokumentation av avdelningarnas projektarbeten och ett uppföljningsdokument som kopplar avdelningarnas arbetssätt till läroplanen. Det finns rutiner och en organisatorisk struktur för den dagliga verksamheten och projektarbetets utformning. Lotusdiagram används vid reflektioner och ska föra det pedagogiska arbetet framåt.

Pedagogerna planerar de dagliga aktiviteterna och projekten men saknar en nulägesbeskrivning där det tydligt framgår på vilka grunder de valt att genomföra projekt eller andra aktiviteter. Kontinuerlig enskild planering och reflektion i arbetslagen saknas. Planeringsfasen är otydlig.

Vart ska vi?

Planerad löpande verksamhet och planerade projekt och aktiviteter genomförs.

Håll koll på vägen mot målen genom att kontinuerligt reflektera och dokumentera arbetet.

Projektdokumentation vi tar del av beskriver de utförda aktiviteterna och innehåller bilder och en del reflektioner från barn samt kopplingar till läroplanen. Barns lärprocesser och lärstrategier beskrivs inte i dokumentationen. Egenplaneringen för förskollärare och barnskötare har inte lagts in i schemat.

Dokumentet Systematiskt kvalitetsarbete används inte av alla avdelningar vid granskningens genomförande. Det råder en osäkerhet hos pedagogerna vilka dokument som ska användas. Hur projektaktiviteterna bidrar till barns lärande och hur man går vidare beskrivs inte.

Hur blev det?

En viktig del i verksamhetsutvecklingen är uppföljning och analys. Vilka effekter har insatserna gett? För det behövs underlag från verksamhetens genomförande.

Uppföljningsdokumentet är utformat på ett sådant sätt att utvärderingens frågeställningar kopplas till vad man gjort i verksamheten. Frågeställningar om hur verksamheten bidragit till och gjort skillnad för barns möjligheter till utveckling och lärande ställs inte. Förskolechefen brukar tillsammans med avdelningen gå igenom utvärderingen på ett möte varje termin.

Då uppföljningsdokumentet saknar analysarbetet försvåras verksamhetsuppföljningen och ett säkerställande av verksamhetens kvalitet och utveckling. Senaste utvärderingen genomfördes december 2016.

Hur går vi vidare?

Ta nya beslut. Vad vill vi utveckla/åtgärda? Vad vill vi bevara? Vad har vi lärt oss? Nytt nuläge har skapats.

Åtgärdsförslag, nya aktiviteter, projekt och idéer som tas fram läggs in i förskolans planering.

Förskolans gemensamma mål är projektarbetet En förskola för var och en 2.0. I övrigt kan vi inte se att några gemensamma mål för hela förskolan, där pedagogerna har varit delaktiga i arbetet, har utarbetats.

Pedagogerna planerar och genomför arbetet men uppföljning och analys samt åtgärder och utveckling finns inte dokumenterat. Förskolechefen arbetar i kommunens gemensamma system för verksamhetsutveckling (Bestyr).

Den röda tråden i arbetet med kvalitetsutveckling saknas på avdelningsnivå och förskolenivå. Förskolans utvecklingsarbete påverkas av att en nulägesbeskrivning utifrån läroplan och nämndmål inte finns framtagen. Detta påverkar i sin tur pedagogernas möjlighet att utföra sitt uppdrag då processen för kvalitetsarbetet är otydlig.

Kompetensutveckling

Bedömningskriterium:

Pedagogernas kompetensutveckling utgår från behov och resultaten i det systematiska utvecklingsarbetet.

Den kompetensutveckling som genomförs på förskolan är olika nätverk mellan kommunens förskolor och enhetens egna förskolor. Inför våren 2018 planeras kompetensutveckling inom området skapande med lera.

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Förskolan har en plan mot kränkande behandling och diskriminering med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Planen som revideras varje år ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året (skollagen 6 kap. 8).

På förskolan finns en plan mot diskriminering och kränkande behandling daterad 2017/2018 och reviderad 2017-10-16. Delar av innehållet behöver revideras.

13.1 Bedömning

Förskolans systematiska kvalitetsarbete behöver utvecklas för att säkerställa att delarna bildar en helhet och är känt av alla pedagoger.

14 Referenslista

Allmänna råd Skolverket

Barnskyddsround 2016-09-13

Diskrimineringslagen (2008:567). 2017

Dokumentation En förskola för var och en, Flugan

Dokumentation En förskola för var och en, Fjärilen

Dokumentationsmall

Enhetsplan för Sofiebergs förskola 2018

Egenrapportering

Granskningsplan Tyresö kommun 2018

Handlingsplan för pedagoger till barn med särskilda rättigheter

Handlingsplan för synpunkter från vårdnadshavare och övriga medborgare

Månadsbrev från Flugan till vårdnadshavare december 2017

Lotusdiagram

Läroplan för förskolan, Lpfö -98, reviderad 2016

Miljödokument

Plan mot diskriminering och kränkande behandling läsåret 17/18, reviderad 2017-10-16

Rutiner för arbete med barn med annat modersmål

Skollagen (2010:800)

Skolverkets allmänna råd med kommentarer förskolan, reviderad 2016

Skolverket allmänna råd med kommentarer. Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet. 2012

Skolverkets allmänna råd med kommentarer. Måluppfyllelse i förskolan. 2017

Språklagen (2009:600)

Systematiskt kvalitetsarbete, årsdokumentation i förskolan

Tyresö kommuns kvalitetsledningsmodell för verksamhetsutveckling, hyperlänk

Uppföljningsdokument

Utvecklingssamtalsmall för förskoleenheterna

Välkommen till Sofiebergs förskola

Webbenkät pedagoger

Webbenkät vårdnadshavare

Årshjul

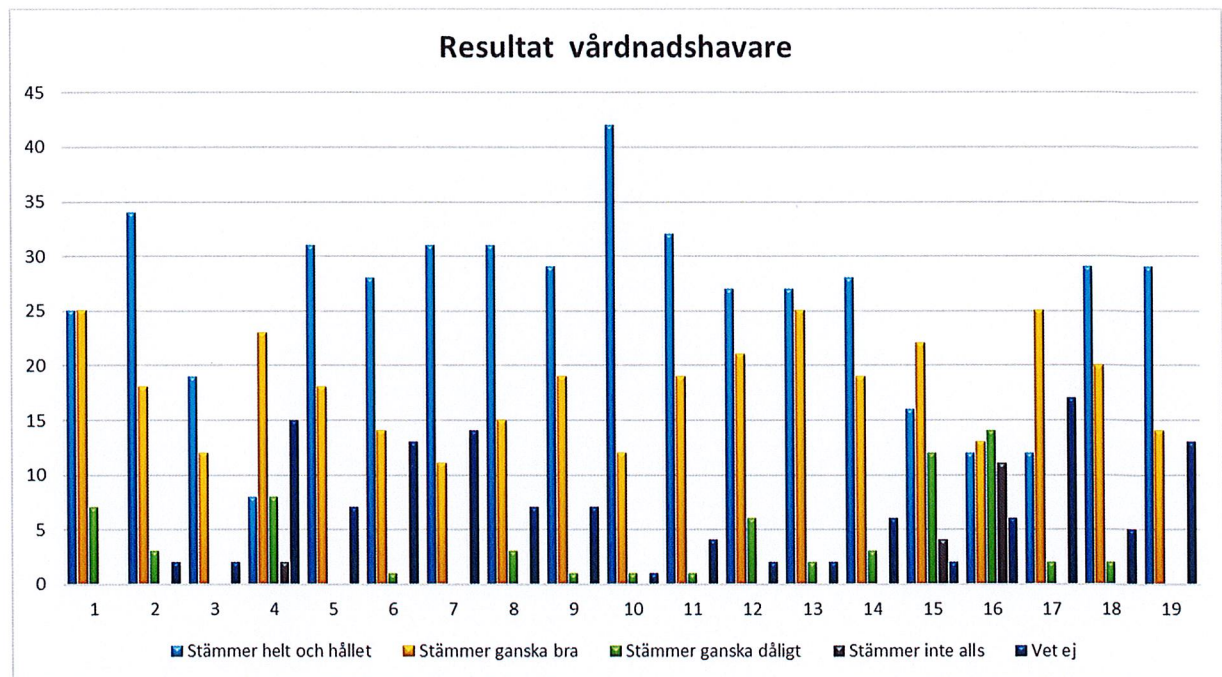

Bilaga 1.

Inför granskningen av förskolan Fornudden genomförde kvalitetsenheten avdelning medborgarfokus en enkätundersökning där vårdnadshavare med barn på förskolan fick svara på frågor om förskolans verksamhet inom olika områden. Nedan presenteras resultaten.

Sammanställning av enkät för vårdnadshavare på förskolan Sofieberg januari 2018.

Svarsfrekvens 44 % Antal svarande 56

Andel svar anges i procent

Enkätfrågor till vårdnadshavare

1.	Jag upplever att jag får fortlöpande information om mitt barns tillvaro på förskolan.				
2.	Jag upplever att förskolan tar hänsyn till den information jag förmedlar (t.ex. om barnets mående, familjesituation eller utveckling).				
3.	Jag upplever att jag under utvecklingssamtalet fick tydlig information om hur mitt/mina barn utvecklas.				
4.	Jag upplever att jag får möjlighet att vara med och påverka verksamheten i förskolan.				
5.	Jag upplever att förskolepersonalen arbetar för att barnen ska utveckla respekt för varandra.				
6.	Jag upplever att det är tydligt att kränkande behandling inte accepteras på förskolan.				
7.	Jag upplever att flickor och pojkar ges samma förutsättningar på förskolan.				
8.	Jag upplever att förskolan ger mitt/mina barn en bra balans av aktivitet och vila under dagen.				
9.	Jag upplever att mitt barns känslomässiga behov (som t.ex. behov av tröst, närhet och bekräftelse) tillgodoses på förskolan.				
10.	Jag upplever att mitt/mina barn trivs på förskolan.				
11.	Jag upplever att verksamheten på förskolan väcker mitt barns nyfikenhet.				
12.	Jag upplever att förskolan erbjuder mitt barn en stimulerande miljö.				
13.	Jag upplever att mitt barn lär sig mycket på förskolan.				
14.	Jag upplever att mitt barn får ett tillräckligt stöd på förskolan.				
15.	Jag upplever att det är tillräckligt mycket personal på förskolan.				
16.	Jag upplever att förskolan har problem med bemanningen (t.ex. stor personalomsättning, svårt att få vikarier).				
17.	Jag upplever att barnen får vara med och bestämma om hur det ska vara på förskolan.				
18.	Jag upplever att barnen blir "sedda och hörda" av förskolepersonalen.				
19.	Jag upplever att barnen får ge uttryck för sig själva på förskolan (t.ex. förmedla åsikter, tankar, intressen).				